

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

STOLICA

O J C Z Y S T Y – D O D A J
D O U L U B I O N Y C H

Słoń i słonica, osioł i oślica, muł i mulica – czy zatem podobną parę tworzą STÓŁ i STOLICA? Jeśli wystarczająco szeroko będziemy rozumieć słowo „podobny”, to tak. STOLICA to wyraz wiele wieków temu utworzony od rzeczownika STÓŁ. Jaki jest związek znaczeniowy głównego miasta kraju z meblem złożonym z blatu na czterech nogach? W czasach prasłowiańskich *stoľъ było to ‘coś usłanego na ziemi’ – a więc rodzaj postania: siadało się na nim (stąd późniejszy zdrobniały STOŁEK ‘prosty mebel do siedzenia’), by coś zjeść (stąd STÓŁ – gdy wyewoluował w blat, a później w blat na nogach, można było z należytym szacunkiem, a przy tym wygodnie i bezpiecznie umieszczać na nim jadło). Prawdopodobnie mianem *stoľъ określano również podwyższenie, np. usypany, zadarniony kopczyk, na którym siadał ten, kto przewodził drużynie (reszta – dla okazania szacunku – siadała na ziemi). Od tego STOŁEK w znaczeniu ‘krzesło władcy, tron’ (w tym „lepszym znaczeniu” stołek do dziś utrzymał się w licznych frazeologizmach jako ‘wysokie stanowisko’ lub chociażby ‘posada’), a także – również w znaczeniu ‘krzesło władcy, tron’ – STOLEC i STOLICA. Pierwotne znaczenie słowa STOLICA to właśnie ‘tron’, dopiero od tego znaczenia wywodzi się to, które znamy dzisiaj, czyli ‘główne miasto kraju; siedziba władz’.